

Ковальов Б.Л., к.е.н., доцент,
Сумський державний університет (м. Суми, Україна)
 Кулакова С. Ю., к.е.н. доцент; Чорновол Н. С., студентка
Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка»
(м. Полтава, Україна)

РОЛЬ ТА МІСЦЕ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ НАЦІОНАЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ У КОНТЕКСТІ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ УКРАЇНИ

У сучасних умовах глобалізації та посиленої конкуренції на світовому ринку, конкурентоспроможність національних підприємств є вирішальним фактором для сталого соціально-економічного розвитку країни. Вона має великий вплив на зміцнення національної економіки, залучення інвестицій, створення робочих місць та підвищення рівня життя громадян. Динаміка глобалізації надає підприємствам широкі можливості для здійснення міжнародних операцій, але одночасно ставить перед ними серйозні виклики у забезпеченні конкурентоспроможності.

У сучасному розумінні конкурентоспроможність підприємства визначається його здатністю ефективно управляти власними ресурсами та використовувати їх разом з позиковими ресурсами в умовах конкурентного ринку. Це досягається завдяки наявності конкурентних переваг, які підприємство має в усіх аспектах управління своєю діяльністю.

У сьогоднішні виокремлюють декілька чинників, що впливають на конкурентоспроможність підприємства (рис.1).

Рисунок 1 – Фактори, що впливають на конкурентоспроможність підприємства [3].

Наразі, конкурентоспроможність національних підприємств знаходиться у стані низької активності, оскільки останні роки підпадала під вплив дестабілізуючих чинників, спричинених COVID-19 та повномасштабним вторгненням російських військ на територію України. Загальні втрати економіки України від пошкодження заводів та підприємств склали 2921\$ млн. дол. США [1].

Пошкодження заводів та підприємств внаслідок вторгнення російських військ на територію України мало серйозний вплив на конкурентоспроможність національних підприємств. Руйнування і зупинка виробництва, а також порушення ланцюгів постачання призвели до значних втрат і втрати ринкової позиції багатьох підприємств. Однак, Україна прагне відновити та зміцнити конкурентоспроможність своїх підприємств. Державні органи влади вживають заходів для підтримки реконструкції та відновлення пошкоджених підприємств, надають фінансову допомогу та стимулюють підприємців. Також проводяться реформи, спрямовані на поліпшення бізнес-середовища, спрощення адміністративних процедур та залучення іноземних інвестицій.

Одним із ключових напрямків для підвищення конкурентоспроможності є інновації. Україна активно сприяє розвитку науково-технічного потенціалу, стимулює дослідження та розробки, сприяє впровадженню нових технологій у виробництво. Такі заходи сприяють підвищенню якості продукції, покращенню ефективності і зниженню витрат.

Значна увага також приділяється розвитку людського капіталу. Підвищення кваліфікації працівників, розвиток освіти та професійної підготовки сприяють формуванню конкурентних переваг національних підприємств. Також здійснюються заходи для покращення бізнес-освіти та підтримки підприємництва.

Слід відзначити, що конкурентоспроможність національних підприємств:

- сприяє збільшенню виробництва та експорту товарів і послуг, що позитивно впливає на зовнішньоекономічний баланс країни. Зростання експорту сприяє залученню іноземних валютних коштів, зміцненню національної валюти, створенню нових робочих місць та підвищенню доходів населення. Крім того, експортно-орієнтовані підприємства змушені підвищувати свою конкурентоспроможність, що сприяє покращенню якості продукції та підвищенню рівня технологічного розвитку;

- має безпосередній вплив на привабливість країни для іноземних інвесторів. Іноземні компанії шукають надійних партнерів і місця для розміщення своїх інвестицій. Якщо національні підприємства демонструють високу конкурентоспроможність, це створює сприятливі умови для приваблення іноземних інвестицій. Іноземні інвестиції, у свою чергу, сприяють модернізації технологій, підвищенню якості продукції, створенню нових робочих місць та розвитку інфраструктури країни;

- впливає на рівень життя громадян. Сильні та конкурентоспроможні національні підприємства забезпечують стабільне виробництво і надійні робочі місця. Це дозволяє знизити рівень безробіття, збільшити доходи населення і покращити загальний рівень життя. Крім того, конкуренція між підприємствами спонукає їх до постійного покращення якості товарів і послуг, зниження цін і впровадження нових технологій, що призводить до зростання ефективності виробництва та задоволення потреб споживачів.

Конкурентоспроможність національних підприємств є ключовим елементом соціально-економічного розвитку України. Вона впливає на економічне зростання, створення робочих місць, покращення якості життя населення та привабливість країни для іноземних інвестицій. Проте, для досягнення високої конкурентоспроможності необхідно вирішувати проблеми, що пов'язані з інфраструктурою, підтримкою малого та середнього бізнесу, якістю освіти та кваліфікацією працівників.

Загалом, хоча останні роки були важкими для конкурентоспроможності національних підприємств в Україні, країна прагне відновити свою економіку та зміцнити позиції на ринку. Підтримка реконструкції підприємств, розвиток інновацій, розвиток людського капіталу та політична стабільність відіграють важливу роль у досягненні цієї мети.

Отже, роль та місце конкурентоспроможності національних підприємств у контексті соціально-економічного розвитку України є надзвичайно важливими. Забезпечення конкурентоспроможності вимагає створення сприятливих умов для розвитку підприємництва, підтримки інновацій, розвитку інфраструктури, забезпечення якості освіти та кваліфікованих працівників. Держава повинна сприяти створенню сприятливих умов для підприємницької діяльності, а також розробляти ефективну стратегію підтримки конкурентоспроможних національних підприємств.

Список використаних джерел

1. Прямі збитки, нанесені інфраструктурі України в ході війни. URL: <https://kse.ua/ua/about-the-school/news/zbitki-naneseni-infrastrukturi-ukrayini-v-hodi-viyeni-skladayut-mayzhe-63-mlrd/>
2. Кошельок, Г. В., О. С. Царьов. Фактори, що впливають на конкурентоспроможність підприємства. *Вісник Одеського національного економічного університету*. 2017. № 6 с. 89-92.